

РІЧНИЙ ЗВІТ 2014

Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (далі – ДІФ) – аналітична, адвокаційна і просвітницька організація, яка була створена з метою розвитку демократії та повної інтеграції України в європейські та євроатлантичні структури.

ДІФ було засновано в листопаді 1992 року, перереєстровано як всеукраїнський благодійний фонд 5 грудня 1995 року, а 2010-го названий ім'ям фундатора і першого директора фонду Ілька Кучеріва (1955–2010), який зробив вагомий внесок у становлення України як демократичної держави, розвиток української соціології та громадянського суспільства. Засновниками ДІФ були представники демократичного крила українського суспільно-політичного руху, вчені та громадські діячі.

Нині фонд очолює Ірина Бекешкіна, вчений-соціолог, кандидат філософських наук, яка щорічно входить в Рейтинг сотні впливових жінок України з 2007 року.

ДІФ є провідним українським аналітичним центром, який концентрує свою діяльність на виробленні аргументованих пропозицій щодо реформування, демократичної трансформації України та її інтеграції у спільноту європейських демократій.

Наші цінності:

- Демократичний суспільний устрій
- Вільні змагальні вибори
- Активне громадянське суспільство
- Європейська інтеграція

Місія фонду – це вплив на владу та громадянське суспільство через виявлення болючих точок процесу демократизації України, надання експертної підтримки у процесі переходу країни до повної функціональної демократії. Ми віримо, що шлях демократії – єдино прийнятний для України в її розвитку.

ДІФ працює як:

- *Аналітичний центр* – аналіз державної політики, яка відповідає запиту суспільства на європейські стандарти та адвокація реформ.
- *Дослідницька організація* – дослідження основних тенденцій громадської думки, вивчення ставлення різних груп у суспільстві до суспільно-політичних процесів для подальшого використання цих результатів в роботі неурядових організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування, міжнародних організацій.
- *Просвітницька інституція* – навчання, інформування та просвіта громадськості, стейкхолдерів, різних цільових груп в Україні та за кордоном щодо найбільш актуальних суспільно-політичних питань.

Серед видів діяльності організації можна виокремити зокрема:

- Аналіз політики та вироблення рекомендацій для державних органів.
- Адвокація змін у державному управлінні.
- Дослідження та комунікація важливих проблем та тенденцій розвитку суспільства.
- Навчання та просвіта ключових стейкхолдерів.
- Формування та участь у партнерських мережах аналітичних центрів та неурядових організацій в Україні та на міжнародній арені.
- Маркетингові дослідження (на замовлення).

Працівники фонду

Співробітники фонду – колектив діяльних й ініціативних людей, які активно працюють задля перетворення ідей у дійсність.

- **Ірина Бекешкіна**, директор Фонду
- **Світлана Барбелюк**, виконавчий директор
- **Ольга Бондарчук**, головний бухгалтер
- **Олексій Сидорчук**, політичний аналітик
- **Марія Золкіна**, політичний аналітик
- **Юлія Ільчук**, соціолог-аналітик
- **Ірина Філіпчук**, редактор сайту
- **Юрій Горбань**, прес-секретар

Проектна діяльність

Протягом 2014 року Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва реалізував 15 проектів.

Однією з основних складових діяльності фонду є проведення незалежних екзит-полів в Україні. Власне, традицію проведення екзит-полів в Україні започаткував саме Фонд «Демократичні ініціативи», вперше організувавши його під час виборів парламенту 1998 року. Відтоді команда соціологів і аналітиків, яку фонд згуртував у Консорціумі «Національний екзит-пол», стала лідером у цій сфері в Україні.

2014 року ДІФ реалізував два **проекти «Національний екзит-пол»** – на позачергових президентських і парламентських виборах. Їх фінансування відбулося через Форум донорів, до якого входили : **Міжнародний Фонд, «Відродження», Програма Matra Посольства Королівства Нідерландів в Україні, Національний Фонд підтримки демократії (США), РАСТ, проект UNITER, Європейський Союз.**

Метою цих проектів було створити сприятливі умови для проведення чесних, президентських і парламентських виборів 2014 року, здійснити моніторинг громадської думки населення

На дочасних парламентських виборах 26 жовтня 2014 року ДІФ провів свій

напередодні та після виборів та забезпечити ефективний громадський контроль за чесністю виборчої процедури, а також отримати інформацію про соціально-демографічну структуру електорату партій. 25 травня 2014 року, у день виборів Президента України, Консорціум «Національний екзит-пол'2014», до якого входять Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) та Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова провели свій тринадцятий Національний екзит-пол.

чотирнадцятий екзит-пол. Самі вибори проходили в умовах найбільшої за всі роки незалежності України електоральної невизначеності, на тлі військових дій на Донбасі, агресивного вторгнення Росії й проблем біженців. За таких умов результати виборів могли бути неочікуваними. Тому екзит-пол набув поряд зі своїми звичними функціями (контролю за чесністю виборів, профілактики порушень) й додаткового значення – мав підтвердити достеменність результатів виборів, які могли бути надто несподіваними і для суспільства, і для учасників виборів..

Ірина Бекешкіна, директор Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва:

«Вперше в опитуванні Національного екзит-полу на парламентських виборах з'явилися запитання щодо того, які завдання виборці вважають першочерговими. Так, згідно з опитуваннями, 46% учасників парламентських виборів вважають, що першочерговим завданням для України має бути досягнення миру та зміцнення обороноздатності країни. На другому місці – подолання корупції і люстрація влади (25%), на третьому – вирішення економічних проблем (19,5%)».

За підтримки **Програми Матра Посольства Королівства Нідерландів в Україні, Євросоюзу та Міжнародного фонду «Відродження» ДІФ** реалізував низку проектів, які стали продовженням програми діяльності Громадського соціологічного консорціуму.

Надаючи послуги громадським організаціям, аналітичним центрам та медіа, котрі під час своєї діяльності відчували необхідність бути в курсі громадської думки з досліджуваних питань, фонд консолідував зусилля цих організацій. Часто зміст досліджень визначали самі громадські організації, які формулювали інформаційний запит та пропонували тематику опитувань. Разом із ними експерти Фонду працювали над альтернативними пропозиціями для процесу реалізації реформ.

У такий спосіб було створено модель повного використання даних громадської думки, яка включає в себе соціологічне опитування, громадське обговорення, експертний аналіз та формування рекомендацій для державних установ. У рамках цього проекту ДІФ надавав профільним НУО та мозковим центрам професійний аналіз соціологічних даних, проводив заходи, спрямовані на консолідації діяльності українських громадських організацій, видав низку аналітичних записок та бюлетенів «Громадська думка», присвячених найбільш важливим соціальним та політичним питанням.

У рамках **Громадського соціологічного консорціуму 2014 року** продовжилося вивчення громадської думки учасників Майдану – Революції гідності, який розпочався ще 2013 року. Коштом **Міжнародного Фонду «Відродження»** було здійснено опитування «Від Майдану-табору до Майдану-січі: що змінилося?», яке ставило на меті виявити, яким є обличчя Євромайдану, чи змінився соціальний портрет учасників Майдану порівняно з кінцем 2013 року, якими є думки та вимоги вже більш воєнізованого люду.

Проект «Об'єднання громадянського суспільства задля консолідованого опору проявам авторитаризму в Україні» за підтримки **Національного Фонду підтримки демократії (NED, США)** також був спрямований на об'єднання зусиль громадянського суспільства навколо розробки та обговорення порядку денного реформування ключових сфер життя суспільства і способів зміцнення громадянського впливу на процес прийняття рішень в країні. Однією із цілей проекту було забезпечити НУО та мозкові центри соціологічними даними, необхідними для їх діяльності, підкріпити суспільний діалог результатами громадської думки. За фінансової підтримки **Національного Фонду підтримки демократії (США)** було також здійснено чимало експертних опитувань з різних політичних питань.

Олексій Сидорчук, політичний аналітик Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва:

«За результатами експертного опитування, українські експерти виставили лише чотири бали з десяти можливих народним депутатам восьмого скликання Верховної Ради. Зволікання з реформами, ігнорування коаліційної угоди, практика ухвалення законів за скороченою процедурою та продовження практики «кнопкодавства» – найчастіше згадувані «недоробки» нардепів. Відповідаючи на запитання про те, які кроки повинна була здійснити, але не здійснила Верховна Рада в перші сто днів роботи, експерти вказали на необхідність запровадження процесу децентралізації, конституційної реформи, а також проведення виборчої та судової реформ».

У рамках проекту Міжнародного Фонду «Відродження» «Інформаційна безпека в контексті українсько-російської кризи: технології, інструменти, можливості протидії» досліджувались основні технічні, технологічні, правові та маніпулятивні технології в інформаційній сфері, які застосовує проти України Росія.

Під час низки круглих столів «Україна під прицілом російських ЗМІ. Проблеми інформаційної безпеки України», які відбулись у регіонах та столиці, експерти проаналізували контент матеріалів та дотримання журналістських стандартів, узагальнили та оформили у відповідній формі рекомендації органам влади, громадському сектору та українським ЗМІ стосовно протидії інформаційній експансії.

Завдяки напрацьованим рекомендаціям та широкому розповсюдженню матеріалів в українських ЗМІ, громадяни України, представники органів влади отримали об'єктивну інформацію щодо застосування маніпулятивних технологій в інформаційних війнах.

Одним із напрямків роботи Фонду у 2014 році стало вивчення громадської думки населення звільнених територій Донбасу. За підтримки **Агентства США з міжнародного розвитку (USAID)** у рамках проекту **UCBI «Українська ініціатива зміцнення громадянської довіри» (Кімонікс (USAID))** було реалізовано дослідження громадської думки жителів звільнених міст Донеччини – Слов'янська і Краматорська. Мета дослідження – вивчення життєвого становища жителів міст, з'ясування нагальних потреб у першочерговій допомозі, дослідження ставлення населення визволених міст до української влади, до антитерористичної операції та до сепаратистів, політичні преференції тощо.

Дослідження складалося з вивчення двох головних тем: 1) оцінка жителями ситуації, що склалася у цих містах та власної життєвої ситуації, потреба у конкретній допомозі та 2) ставлення населення до київської влади та до бойовиків в Донецьку та Луганську, підтримка чи не підтримка сепаратистських настроїв. За результатами опитування було проведено прес-конференції з презентацією результатів дослідження у Слов'янську, Краматорську та Києві, запропоновано рекомендації щодо реабілітації жителів звільнених районів до нормального соціального життя, формування позитивного ставлення до української державності.

Вивчення потреб жителів звільнених територій продовжилось у проекті **Канадського фонду місцевих ініціатив «Реінтеграція Донбасу в Україну через комунікації»**. Основна мета проекту полягала у повторній інтеграції громад звільнених районів Донецької та Луганської областей у нормальний комунікативний процес в українській державі. Методом фокус-груп було опитано жителів луганських міст – Старобільська та Северодонецька – й отримано достовірні знання про суспільні відносини, страхи та настрої населення Донбасу. Результати опитування було запропоновано на громадське обговорення як в луганських містах, так і в столиці. До того ж було розроблено рекомендації для державних і місцевих органів влади щодо інструментів реінтеграції населення Донбасу. Основною цільовою аудиторією проекту були: місцеві організації громадянського суспільства, засоби масової інформації та органи державної влади.

Марія Золкіна, політичний аналітик Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва:

«Стосовно суспільно-політичних орієнтацій то, найважливішим є висновок, що майбутнє Донбасу жителі обох опитуваних міст бачать в Україні. Це стосується і Северодонецька, більшість населення якого (64%) бачать Донбас винятково в Україні, це також стосується і Старобільська, 67% населення якого бачать Донбас у складі України. А от щодо приєднання Донбасу до Російської Федерації, то такий варіант вибирають лише 2% населення Старобільська і 5% – Северодонецька».

Проект «Шлях до Євросоюзу країн Вишеградської четвірки: уроки для України» за фінансової допомоги Міжнародного Вишеградського фонду «Демініціативи» впроваджували разом зі своїми партнерами – Інститутом громадських справ (Словаччина), Інститутом європейської політики EUROPEUM (Чеська Республіка) та

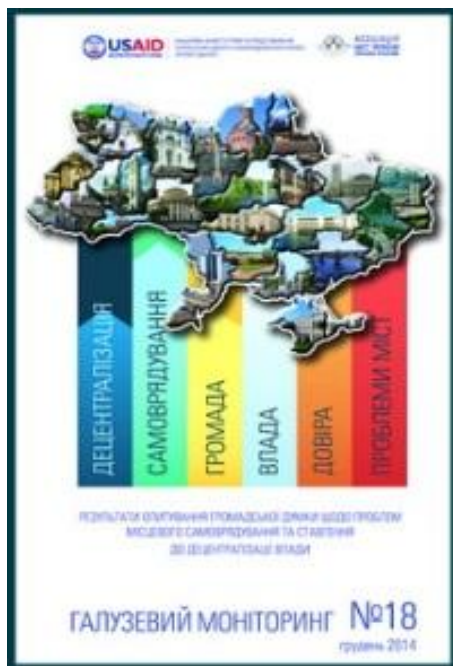

Центром соціальних і економічних досліджень (Польща). Головна мета проекту полягала у формуванні відповідального ставлення населення до європейської інтеграції в східних і південних регіонах України шляхом організації [публічних дискусій](#) щодо можливих шляхів вирішення проблем, з якими Україна може зіткнутися на своєму шляху до ЄС, використовуючи досвід її країн-сусідів. Проект передбачав проведення [круглих столів](#) у містах східних і південних регіонів, де підтримка європейської інтеграції серед населення є найнижчою в Україні, за участі експертів з країн Вишеградської четвірки, що ділитимуться своїм досвідом інтеграції з ЄС.

Фонд видав книжку «Шлях до ЄС країн Вишеградської четвірки: уроки для України», яка містить статті зарубіжних та українських експертів, де висвітлюються особливості шляхів країн Вишеградської групи до ЄС, розглядаються чинники успіху трансформаційних процесів у цих країнах до приєднання їх до ЄС та обґрунтовуються доцільність і перспективи використання цього досвіду в Україні.

Впродовж 2014 року ДІФ виступив співвиконавцем проектів зі своїми партнерами – громадськими організаціями, здійснивши дослідження громадської думки, необхідні для розуміння, підтримки, виконання та контролю за найбільш нагальними реформами в країні.

Спільно з Асоціацією міст України в рамках проекту USAID «Ініціатива захисту прав та представлення інтересів місцевого самоврядування в Україні» (ДІАЛОГ) «Демініціативи» провели загальнонаціональне опитування міського населення України та службовців органів місцевого самоврядування міст щодо проблем місцевого самоврядування та ставлення до децентралізації влади. Опитування виявило основні соціальні проблеми міського населення України за їх значимістю, окреслило рівень задоволеності жителів міст діяльністю органів регіональної влади, а також рівень інформованості громадян щодо діяльності органів місцевого самоврядування.

Як співвиконавець проекту «Аналітичні центри України та їх участь у процесі ухвалення державних рішень: експертне опитування органів влади та місцевого самоврядування» Міжнародного Фонду «Відродження» Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва здійснив дослідження, головним компонентом якого було опитування представників влади, щоб з'ясувати їхню готовність до співпраці з аналітичними центрами, а також виявити чинники, що заважають використанню результатів цієї діяльності.

Цей проект мав на меті вивчити рівень запиту органів влади та органів місцевого самоврядування на аналітичні продукти, й визначити оптимальні шляхи просування аналітичних продуктів до органів влади, а також причини невикористання аналітичних документів, експертних висновків. Інструментами виконання цього проекту стали анкетування та глибинні інтерв'ю.

За підтримки Програми сприяння зовнішньому тестуванню в Україні (USETI Alliance, Phase II, 2013-2015) було проведено загальнонаціональне опитування, яке зафіксувало рідкісну стабільність у громадській думці, що тримається попри політичні зміни і катастрофічні події – ставлення до ЗНО залишилося позитивним.

Ірина Бекешкіна, директор Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва:

«Вступ до вишів за результатами ЗНО – чи не єдина реформа останніх років, що позитивно сприймається українцями та об'єднує суспільство. І це засвідчують результати загальнонаціональних опитувань за період з 2008 року (часу впровадження ЗНО), включно з опитуванням, проведеним у грудні 2014 року. Більшість опитаних вважає, що зовнішнє тестування дає змогу обдарованим дітям вступити до будь-якого вищого навчального закладу, навіть найпрестижнішого... Зовнішнє тестування стало кроком до справедливості в державі».

На замовлення **Центру політико-правових реформ** Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва здійснив дослідження **«Судова реформа: громадська думка населення України, грудень-2014»**. А у співпраці з **Міжнародним центром перспективних досліджень (МЦПД)** провадив загальнонаціональне дослідження **«Що роз'єднує та що може об'єднати українців?»** щодо бачення регіонами минулого та майбутнього розвитку України, вироблення пропозицій до політики національної єдності.

Фінансовий звіт

